

IV.

DE CULTU PUBLICO SS. CORDIS

Certum est, innumerisque argumentis comprobatum, cultum privatum SS. Cordis semper in Ecclesia extitisse. Sed non ita semper viguit cultus publicus, qui nomine Ecclesiae exhibetur, tamquam ab ea institutus; non enim cultus Sanctissimi Cordis fuit semper ab Ecclesia recognitus. Tria ergo proponuntur nobis consideranda. Primum: an detur in praesenti verus cultus publicus. Secundum: quo tempore incepit. Tertium: unde originem trahit. Quoad factum, nullum dubium est nunc in toto orbe terrarum cultum publicum Sanctissimi Cordis splendescere; extant enim Summorum Pontificum concessionem et Sacrarum Congregationum decreta, Missa et Officium, templa et altaria, sodalitates indulgentiarum decoratae, virorum ac feminarum coetus religiosi sub titulo Cordis Iesu erecti et approbati, innumeraeque pia exercitia profusis indulgentiarum thesauris ditata.

Quoad tempus institutionis cultus publici, distinguendum est an de simplici et particulari, an de publica et solemnitate agatur. Institutio solennis, qua aliquis cultus ultimum gradum solemnitatis attingit, dignoscitur per concessionem Missae et Officii; quo facto hic cultus approbatur atque amplificatur solemnitate Pontificiae iudicio. Et hoc sensu cultus publicus SS. Cordis Iesu originem habet a Clemente PP. XIII, qui die VI Februarii, anno 1765, concessit Officium et Missam propriam de SS. Corde Episcopis Poloniae. Institutio vero simplicis et particularis alicuius cultus publici est, quae ab Episcopis comprobatur, et in particularibus Ecclesiis circumscripta, gratis spiritualibus locupletatur. Et sic cultus publicus SS. Cordis exstat a primaevis confraternitatibus indulgentiarum ditatis anno 1694 et 1695 (vide § XIV), et a concessione festi pro Monialibus totius Ordinis Visitationis anno 1697; et ab erectione altarium, ut constat sub Inno-

centio PP. XII, eodem anno 1697 (1); nam haec omnia ecclesiasticam sanctionem cultus publici adstruunt. Haec autem omnia intelligenda sunt formaliter, in quantum, scilicet, hic cultus publicus originem trahit a praescriptionibus Ecclesiae; si enim non esset ab ea praescriptus, esset tantum cultus privatus, etiamsi B. Margaritae revelationes extarent.

Materialiter vero, seu in sensu historico et cronologico, cultus publicus Cordis Iesu originem habet a B. Margarita Alacoque, cuius revelationes viam panderunt; nam ante eas nullum fuit factum ordinatum ad huiusmodi institutionem. Ita fuit a Pio PP. IX recognitum et declaratum, in Bulla beatificationis Margaritae Alacoque, his verbis: Hunc vero charitatis ignem ut magis incenderet, SS. sui Cordis venerationem cultumque institui in Ecclesia voluit ac promoveri... Iam vero ad tam salutarem ac debitum pietatis cultum instituendum lateque inter homines propagandum, eligere Servator noster dignatus est venerabilem famulam suam Margaritam Mariam Alacoque». Non possunt haec verba referri ad cultum privatum, qui ante Margaritam in Ecclesia vigeat. Ergo ad cultum publicum. Praeterquamquod loquitur hic de cultu prout tunc erat institutus (anno 1864), qui erat apertissime publicus. Alia argumenta adduci possent tum ex Officio B. Margaritae, tum ex revelationibus ipsi factis, quae brevitate gratia omittimus.

(1) In memoriali oblato S. R. C. sub Innocentio XII anno 1697 a Frigidiano Castagnorio, ut Festum cum Missa propria in honorem SS. Cordis Iesu concederetur, constat tunc esse iam altaria in honorem Ipsius erecta, his verbis « Idcirco benignissimus Dominus paucis abhinc annis p'orum virorum inflammavit animos ad amorem sui Sacratissimi Cordis in Anglia, ubi religio adhuc affulget, in Gallia, aliisque Europae regionibus, ita ut altaria et sodalitia sub invocatione eiusdem Sacratissimi Cordis erecta fuerint » (NILLES, Sect. I, c. I, § I). Certe quod de primaevis altaribus S. Cordi Iesu dicatis Postulator loquitur, sicut etiam de antiquioribus sodalitatibus iuxta illud: « paucis abhinc annis piorum virorum inflammavit animos ».

V.

SYNOPSIS HISTORIAE CULTUS PUBLICI

Certum est cultum publicum SS. Cordis Iesu originem ducere a B. Margarita Alacoque; tum ex documentis canonicis, tum ex testimonio ipsius B. Margaritae, ut suo loco probatur.

Nunc nobis est cursum huiusce cultus sub brevibus per documenta S. R. C. narrare.

Septem annis elapsis ab illo, quo B. Margarita terras reliquit, anno 1697 apud S. R. C. petitio facta est a Maria, Angliae Regina exule, ut Festum cum Missa propria decerneretur in honorem SS. Cordis Iesu pro Ecclesiis Monialium Visitationis Beatae Virginis, institutarum a Sancta Ioanna Francisca Fremiot de Chantal anno 1620, dirigente et cooperante divo Francisco Salesio.

Quibus precibus Innocentius Papa XII, audito S. R. C. consulto, die 3 aprilis eiusdem anni 1697 benigne annuit ita; « Concedatur Missa quinque vulnerum Christi pro feria sexta inmediate post octavam Corporis Christi Pro Monialibus totius Ordinis Visitationis. Die 30 Martii 1697 ». Decret S. R. C.

Non fuit totaliter concessa gratia petita, quia Promotor Fidei opposuit novitatem Festi adversantem Ecclesiae disciplinae. Unde S. R. C., prudenti temperamento usa, mediam viam inivit, concedendo tantum Missam praedictam (1).

Hoc autem privilegium tunc non concessum fuit aliis Ordinibus; nam Monialibus Ursulinis civitatis Viennensis idem postulantes, S. Congregatio, re mature perpensa, censuit respondendum: « Non expedire » (5 Octobris 1697). Et hoc nonnisi, ait Benedictus XIV, quia a Promotore Fidei exce-

(1) NILLES, Sect. I, c. I, par. 1 et 2.

ptio novitatis opposita fuit (1). Nota tamen quomodo sub hoc Pontifice amplificatus fuit cultus SS. Cordis Iesu variis sodalitatibus, ipso regnante erectis, et ab eo indulgentiarum thesauro locupletatis, ut suo loco adnotatur.

Postea, sub Benedicto XIII, iterata fuit non semel petitio Festi SS. Cordis cum Missa propria. Et primo Episcopus Massiliensis cum universo suae Dioecesis clero, testes beneficii, quo SS. Cor Iesu liberavit civitatem illam a pestilentia saeviente anno 1721 et 1722, postulavit a SS.mo ut Massiliae celebraretur Festum SS. Cordis cum Officio et Missa propria tam a Clero regulari, quam a saeculari.

Anno 1726, die 6 Maii, Episcopus Cracoviensis idem postulavit pro Ecclesia universalis. Augustus Rex Poloniae, pro suo regno et pro toto christiano orbe, die 15 eiusdem mensis et anni, postulavit ut hic cultus suprema Pontificis auctoritate confirmaretur. Pro suo regno et ditionibus suis idem petiit Philippus V Hispaniarum Rex, die 10 Maii anno 1727. Ipsae Moniales Visitationis B. M. V. sicut anno 1697, petierunt a SS.mo ut dignaretur oblatam Missam una cum officio SS. Cordis Iesu approbare, die 6 Iunii anni 1725.

His vero petitionibus S. R. C. die 12 Iulii 1726 rescripsit: « Non proposita »; idest, notavit ut postulantes admonerentur a petitionibus esse abstinendum. Sed cum postulatorem de novo exorassent, S. R. C. vel quia quaestionem nondum putaret maturam decisioni, vel quia difficultates non erant sufficienter solutae, die 30 Iulii 1729 respondit « Negative ».

Rationes negationis adductae a Promotore Fidei, qui tunc erat Prosper Lambertini, postea Benedictus XIV, fuerunt tum quia obstaculum de novitate nondum videbatur sufficienter absolutum, et ex tali concessione possent promoveri consimiles instantiae ad multiplicationem festorum, ex. gr. in honorem Lateris, Oculorum et Linguae SS. mi Redemptoris; tum quia revelationes B. Margaritae, adductae a Postulatore causae Iosepho Gallifet S. I., nondum erant iuridice probatae; tum

(1) *De Canon. SS.* lib. IV, part. 2, c. 21.

denique quia Ecclesia prudenter abstinere debet ab edendo decreto, quod quaestionem philosophicam de sede affectionum humanarum tangeret (1).

Benedicto XIII e vivis sublato, anno 1730, causa instaurata fuit sub Clemente XIII, qui die 6 Februarii anno 1765 concessit Officium et Missam propriam in honorem SS. Cordis, Episcopis Regni Poloniae specialiter supplicantes, et Archiconfraternitati Urbis, sub titulo eiusdem SS. Cordis Iesu. Hoc anno, die 10 Iulii, eandem gratiam pro feria sexta post octavam Corporis Christi, sub ritu duplici maioris concessit Ordini Sanctimonialium Visitationis B. M. V. Adverte tamen quomodo augebatur in dies numerus sodalitatum sub Pontificibus praecedentibus, Benedicto XIV et Clemente XII (2).

Item Pius VI, die 7 Iulii anni 1779, precibus annuens Mariae Franciscae, Lusitaniae et Algarbiorum Reginae, concessit, ut in regnis praedictis festum SS. Cordis Iesu quotannis sub ritu duplici primae classis celebraretur feria sexta post Octavam SS. Corporis Christi, cum vigilia ac ieiunio, iniuncto omnibus insuper a quocumque servili opere abstinendi praecepto.

Deinde Pius VII, die 28 Septembris 1819, piis supplicationibus Custodis Terrae sanctae inclinatus, concessit idem festum sub ritu duplici primae classis in Palaestina, cuius « loca praesentia Salvatoris nostri Iesu Christi sanctificata, intensissimi eiusdem erga homines amoris argumenta praebent, quodque in singulis illis locis longe lateque diffusa. Sacratissimi Cordis Iesu devotio in dies augetur » (3).

Sed quamvis omnibus Ecclesiis, sive familiis religiosis, privilegium petentibus, gratia concederetur, numquam tamen Pontifices passi sunt, ut aliorum rogatu alienis populis praescriberetur, usque ad annum 1856; ita constanter repudiarunt eorum preces, qui pro festo in totum orbem extendendo

(1) NILLES, Sect. I, II.

(2) *De Sodalitatibus*, § c. XIV.

(3) Verba Decreti.

supplicarunt, sicut Clemens XIII negative respondit Mariae Carolinae Franciae Reginae, anno 1769.

His non obstantibus, tantus fervor exurgit in populis erga SS. Cor Iesu colendum, quod S. R. C. anno 1856, testata fuit « ad immensam divini huius Cordis charitatem recolendam tanto ubivis ardore fideles populos se excitatos sensisse, ut eo tempore nulla iam pene extiterit Ecclesia, quae privilegium eiusdem festi paragendi ab Apostolica Sede se non impetravisse laetata sit » (1).

Solo duodecim annorum spatio 1753-1765 elevatae fuerunt ad Summum Pontificem 155 petitiones ab Episcopis, Capitulis, aliisque personis authenticis pro concessione festi SS. Cordis Iesu cum Officio et Missa (2). Ex Polonia 8: a. 1762-1764. Ex catholicis Hispaniarum regnis 32: a. 1663-1764. Ex America 16: a. 1753-1754. Ex Germania 8: a. 1864. Ex Italia 15: a. 1764. Ex ditione Pontificia 44: a. 1763-1765. Ex utraque Sicilia 17: a. 1764. Ex Hetruria 10: a. 1764. Ex partibus Orientis 5: a. 1764.

His adduntur epistolae Reginae Franciae, anno 1740; Maiestatis Augusti III, Regis Poloniae, 1762; Maiestatis Stanislai, Regis Poloniae, a. 1763; Serenissimi Principis Clementis Francisci, Ducis Bavariae a. 1764 (3).

Ita cultus SS. Cordis coelesti quodam impulsu in populos extendebatur, et stabiliebatur in animis quin a S. Sede imponetur, donec Deus Pium IX ad Ecclesiam universalem regendam vocavit.

Ex tunc cultus SS. Cordis, qui in omnibus fere Ecclesiis celebrabatur ex privilegio, universae praescriptus fuit Ecclesiae ex decreto 23 Aug. anni 1856. En verba « Sanctitas Sua novaque cupiens praebere incitamenta fidelibus ad amandum, redamandum, amplectendum vulneratum Cor Eius, qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in Sanguine suo, Officium

(1) Decret. extens. fest. ad univ. Eccl.

(2) Catalogus eorum, qui in praesenti supplicant; NILLES, *Sec. additilia* c. III.

(3) Textum, vide NILLES loc. cit.

SS. Cordis Iesu pro Regno Poloniae et Clero Urbis a S. R. C. probatum die 11 Maii 1765 cum respondente Missa « Miserebitur » in universa Ecclesia quotannis celebrari mandavit sub ritu duplici maiori, feria VI post Octavam SS. mi Corporis Christi, servatis tamen rubricis... ».

Testis quisque est quantum in cultu SS. Cordis promovendo adlaboret SS. D. N. Leo PP. XIII, qui ex Decreto 28 Iunii 1889 ad ritum duplicis primae classis hoc festum elevavit, et ex Literis Encyclicis datis die 25 Maii anni 1899 universum Orbem Sacro Iesu Cordi consecravit; qua occasione, caeteris omnibus derogatis, recentiores de Sacro Corde Litanias ad universam extendit Ecclesiam per S. R. C. Decretum, datum die 2 Aprilis eiusdem anni 1899.

VI.

DE OBIECTO CULTUS SS. CORDIS

Cum omnis cultus speciem desumat ab obiecto cui tribuitur, post considerationem existentiae et historiae ipsius, oportet inquirere quid constituat obiectum huiusce cultus SS. Cordis Iesu, quo ab aliis festis, puta Nativitatis, Sanguinis et Lanceae, distinguatur. Obiectum cultus dicitur generice illa res, quae honoratur. Obiectum ergo cultus SS. Cordis est illud, cui sub hac specie, cultus tribuitur. Sed sciendum est aliquid fieri obiectum cultus dupliciter. Primo formaliter; secundo materialiter. Formaliter quidem quando attenditur ratio, qua honoratur, seu id, propter quod colitur. Materialiter vero quando res ipsa prout est in se, quacumque perfectione praedita, honoratur; sive id, quod colitur. Obiectum ergo materiale est id quod colitur, obiectum autem formale est excellentia, qua colitur.

Sunt inter catholicos opiniones circa id, quid cadat sub obiecto materiali cultus Cordis Iesu. Quidam enim volunt ut Cor Christi et physice et symbolice et metaphoricè ipsamque ipsius divinam personam, totum scilicet Iesum Christum, sit obiectum materiale primum et mediatum huius cultus (1); cadit enim sub obiecto materiali cuiuscumque cultus non solum res sensibilis, sicut reliquiae sanctorum, sed et spiritualis, sicut in cultu angelorum accidit. Ratio est quia iuxta Angelicum « proprie honor exhibetur toti rei subsistenti; non enim dicimus quod manus hominis honoratur, sed quod homo honoretur. Et si quandoque contingat, quod dicatur honorari manus, vel pes alicuius, hoc non dicitur ea ratione, quod huiusmodi partes secundum se honorentur, sed quia in istis partibus honoratur totum; per quem etiam modum aliquis homo potest honorari in aliquo exteriori, puta

(1) Vide BUCCERONI, *Commentarii in Cultum SS. Cordis Iesu*, pag. 12.

in veste, aut in imagine, aut in nuntio » (1). Obiectum vero materiale secundarium seu immediatum, sive id cui proxime cultus exhibetur, esse Cor physicum Christi sine praecisione aut separatione a divinitate, sed ut est Cor Iesu, Cor personae divinae Verbi, cui manet inseparabiliter unitum. Formale vero obiectum esse excellentiam personae Christi, cuius Cor honoratur. Seu « alterum generale et commune, alterum speciale et proprium. Obiectum formale generale est ipsamet dignitas et excellentia infinita divinae Iesu Christi Personae; obiectum autem formale speciale proprium est ardentissimus ille erga homines amor, cuius symbolum est Sacrosanctum illud Cor » (2).

Alii simpliciter dicunt obiectum materiale cultus SS. mi Cordis esse cor carneum; et formale seu mysticum esse summam, vel complexum affectionum animae Christi, et praesertim charitatis in compendium caeteras affectiones redigentis (3). Unusquisque, prout placeat, quamlibet sequatur.

Sed tamen contra Iansenistas nolentes recognoscere cultum Cordis carnei, et nonnullos alios nolentes recognoscere cultum Cordis mystici, dico:

Primo: Cor carneum, seu physicum Iesu esse obiectum materiale huius cultus. Semper enim in omnibus festis, quae a fidelibus celebrantur, duplex est obiectum, materiale seu sensibile, et spirituale seu formale; materiale circa quod facilius versatur cultus externus; et formale quo devotio fidelium informatur; sicut in Festo pretiosissimi Sanguinis, obiectum materiale est sanguis Christi, spirituale est redemptio, quae pretio illius peracta est. Item in Festo plagarum, obiectum materiale sunt quinque plagae, seu partes vulneratae; spirituale est dolor in his partibus toleratus. Unde quoad cultum SS. Cordis Iesu oportet quod detur aliquid sensibile, nisi hoc ab aliis festis distinctum propugnari velit. Praeterea

(1) III Part. q. XXV, a. s.

(2) BUCCERONI, pag. 20.

(3) Vide NILLES, sect. II, cap. I et II, et GALLIFET, Par. I, cap. IV; et FRANCO, cap. II et III.

in cultu Cordis Iesu animadvertendum est quod cor physicum est res signans, vel signum; amor vero Christi est res signata; et intima et inexplicabilis cohaerentia amoris cum corde physico est ratio significandi, sive fundamentum relationis inter signum et significatum. Quia vero hoc fundamentum est in Corde physico, velut in subiecto, et per consequens Cor reale est quoddam compositum ex subiecto et relatione eius, sequitur quod, si colendum est cor mysticum, colendum sit et cor physicum. Ita concessum fuit Episcopis Poloniae Officium et Missa a Benedicto XIV; hoc ipso sensu ait Pius Papa IX in Brevi Beatificationis Beatae Margaritae « Equis non provocetur ad prosequendum omnis observantiae studio Cor illud sacratissimum, cuius ex vulnere aqua et Sanguis, fons scilicet nostrae vitae ac salutis, effluxit? ». Ideo velut captiosa, et in fideles Cordis Christi cultores iniuriosa, doctrina contraria tenenda est, prout ait Pius PP. VI, in prop. 63 qua Iansenistarum errorem damnavit (1).

Secundo: Cor Iesu mysticum est obiectum formale huius cultus. Constat ex auctoritate Ecclesiae in hoc sensu cultum Cordis Iesu permittentis et concedentis. Ita Pius PP. VI, ait: « Substantia illius devotionis eo spectat, ut in symbolica Cordis imagine immensam charitatem effusumque amorem divini Redemptoris nostri meditemur ac veneremur » (2). Ideo in memoriali Episcoporum Poloniae sub Clemente XIII legitur: « Obiectum festi Cordis Iesu nequaquam consistit in Corde solo... materialiter sumpto...; sed in admirabili illa ac prorsus divina rerum complexione formata tum ex Corde Iesu corporeo, ac vulnerato..., tum ex amore immenso, quo ardet » (3). Quibus verbis exponitur duplex festi obiectum. Hanc doctrinam Ecclesia tenet in liturgia tum in Missa tum in Officio SS. Cordis. In oratione enim Missae *Miserebitur* legitur: « Ut qui in sanctissimo di-

(1) Vide MARTORELL, *Theses*, pag. 77 et seq.

(2) Decret. dat. 29 Iunii 1781.

(3) NILLES.

lecti Filii tui Corde gloriantes praecipua in nos charitatis eius beneficia recolimus». Constat tandem ex revelationibus B. Margaritae; ex tot Sanctis, qui in deliciis habuerunt cultum Cordis mystici; ex auctoritate eminentissimorum doctorum ac theologorum asserentium cum D. Alphonso «huius devotionis obiectum spirituale est amor» (1).

(1) Vide MARTORELL, *Theses*, ubi diffuse pertractat, pag. 71.

VII.

DE MOTIVO CULTUS SS. CORDIS

Motivum est ratio specialis, qua cultus Cordi Iesu potius, quam caeteris partibus deferatur. Certum est omnia Christi membra ob generalem rationem desumptam ab excellentia, orta ab unione hypostatica, esse digna cultu et adoratione patriae; quo sensu cor et caput, plaga et sanguis aliaque colenda sunt eodem motivo generali. Sed tamen, quia certum est non omnes Christi partes ab Ecclesia proponi fidelibus cultu publico honorandas, sed eas tantummodo, quae aliquod speciale mysterium referunt, utpote sanguinem et vulnera, unde oritur speciale motivum cultus et adorationis earum, investigandum est, unde originem trahat illud motivum speciale, quo hic cultus patriae Cordi Iesu, potius quam caeteris partibus, ab Ecclesia deferatur.

Multiplex adduci a contemplativis solet ratio, secundum multiplices praerogativas huius Cordis, quibus caeteris membris praestat, sicut sunt sua propria excellentia, voluntas Iesu quod sub Cordis symbolo colatur, exhibitio eius tamquam suarum affectionum sedes, esse praecipuum vitae theandricae organum, amor quo ardet, perforatio eius in cruce, ingratitude hominum, magna gratiarum praemia promissa colentibus illud, augmentum pietatis, aliaque. Quae omnia, ab hoc, velut ab unica speciali ratione procedunt, scilicet, quod Cor est symbolum amoris caeterarumque animi affectionum.

Nam, colentes Cor Iesu, colimus simul Cor carneum et amorem omnesque affectiones animae eius, ita quod, liceat duo videantur obiecta adorationis nostrae, quia unica adoratione colimus, unum obiectum constituent ex corde carneo et mystico compositum. Quia tamen sunt inter se distincta, cor physicum et cor mysticum, oportet sub aliquo communi aspectu coli et adorari, si enim sub aliquo respectu non unirentur, duae essent distinctae devotiones. In hoc